नादेशेऽनुक्तौ तस्याज्यस्य होमः कर्तव्यः । तद्यथा सव्येनावृत्य दक्षिणाग्नौ जुहोत्यग्नयऽइति सरस्वत्या इति चेति (३. ७. १८.) नमः कृतायेति जुहोतीति च (२. २. २३.) स्वाहा देवेभ्य इति जुहोति (६. ५. २२.) देवेभ्यः स्वाहेति जुहोति (६. ५. २४.) अयं न इति जुहोत्यस्मिन्नित्यादौ (८. ७. १.) सर्वत्राज्यस्य होमः कार्यः · अत्र तस्येत्यवयवलक्षणा [1] षष्ठी ।

चावालात्पुरीषम् ॥३९॥ धिष्ण्यनिवपनादौ [2] यत्र पुरीषेण प्रयोजनम् तत्र तत्पुरीषं चावालाद्ग्राह्यम् ।

आहवनीययज्ञतयो ध्रुवायाः ॥४०॥ आहवनीये ये यज्ञतयो यागा भवन्ति आज्यहविष्का उपांशुयाजाग्रयणाद्यावापृथिवीयपश्वास्वस्त्याद्यास्ते ध्रुवायाः सकाशादाज्यमवदाय कार्याः उपस्तृणन्नभिघारयन्नाज्यस्य यज्ञन्ध्रुवाया [3] गृह्णातीति आज्ययागार्थत्वेन ध्रौवस्य श्रवणात् · अत एव श्रुतेरुपस्ताराभिघारार्थमप्याज्यं सर्वत्र ध्रुवाया एव ग्राह्यम् । तेन कर्कोक्तं स्थाल्या एवोपस्ताराभिघारकरणं मन्दम् तत्र वचनाभावात् । सूत्रकारोऽपि इडाप्राशित्राघारांश्चैकऽइत्यनेन (४१.) इडाप्राशित्रयोर्गौणयज्ञशब्ददर्शनात्तदुपस्तरणाघारयोर्ध्रौवं विकल्पेनोपदिशन्मुख्ययज्ञेषूपस्तरणाभिघारणे ध्रौवादेव सिद्धे ज्ञापयति [4] तस्माद्ध्रुवाया एव सर्वो यज्ञः प्रभवतीति श्रुतेश्च (१. ३. २. २.) । आहवनीययज्ञतय इत्यत्राहवनीयग्रहणं गार्हपत्ययज्ञतिव्युदासार्थम् तेन पत्नीसंयाजेषु स्थाल्या एवाज्यं ग्राह्यम् न ध्रुवाया इति ।

इडाप्राशित्राघारांश्चैके ॥४१॥ एके शाखिनः इडायां प्राशित्रे च यदाज्यमुपस्ताराभिघारार्थम् आघारौ च पूर्वोत्तरौ तदर्थं चाज्यम् ध्रुवाया एव गृह्णन्ति तत्रापि यज्ञशब्दश्रवणात् · इडायां तावत् पाकयज्ञियेयेव वाऽएतदिडयाचारिपुरिति (१. ८. १. ४३.) · प्राशित्रे च तद्यथैव यज्ञस्यावदानमेवमेतदिति (१. ७. ४. ११.) · आघारयोश्च शिरो ह वै यज्ञस्यैतयोरन्यतर आघारयोर्मूलमन्यतर इति [5] । अपरे त्वत्र यज्ञशब्दप्रयोगस्य स्तुतिपरत्वात्स्थाल्या एवेच्छन्ति ।

प्राञ्चावाघारौ ॥४२॥ पूर्वाघार उत्तराघारश्चैतौ द्वावप्याघारौ प्राञ्चौ

---

१) ? °यवाल° २. २) ? धिष्ण्यविपन्नादौ २. ३) ? °यां २. ४) ? सिद्धेर्ज्ञाप° २.
५) see १. ४. ४. १. and १०.